

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egyszerre — 10 kor.
 Negyedévre — 4 .
 Helyben házon kívül:
 Egyszerre — 20 kor.
 Negyedévre — 8 .
 Vidékre postán szállítva:
 Egyszerre — 24 kor.
 Negyedévre — 8 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnepnapok kivételével.
 Eszközlet és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A munkásság kártyák visszatérítésére
 vagy megvásárlására nem vállalkozik.
 Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.
 Előfizetés ára 6 fillér.

NAGYVÁRAD, aug. 24.

A madártávlat.*

Valóban úgy áll a politikai helyzet, hogy a puritán szabadelvű egyén nem ismeri fel a mostani válságos időben a helyes utat, a melyen haladnia kell.

Barabás Béla és társai az 1867. évi XII. t. cz. által megvalósított közjogi alapon állanak.

Vagyis azt követelik, hogy a közös ügyeket megalkotó és rendező törvény valósítsák meg úgy és aképen, a mint azt a magyar állam érdeke követeli.

Ezzel szemben a szabadelvű párt vezérférfiai legalább is egy lépéssel hátrább vonulnak, fent akarják tartani a törvényt, de úgy, hogy abból a király által szentesített törvényből a magunk jogát részben adjuk fel.

A szabadelvű párt vezérférfiai nem látják, nem tudják, hogy az opportunitás alapjára helyezkedett Deák Ferencz nem örökké tartó törvényt kívánt alkotni, hanem tisztán látó, hatalmas agya olyan Magyarországot kívánt alkotni, melynek jövője a fentebbi törvényen mint alapon épüljön fel és hogyha magyar állam létezik, annak szymboluma, minden jelenye kifejezést is nyerjen a közélet minden ágában.

És hol állunk ma?

* A szabadelvű párt egyik kiváló tagjától vettük e politikai élelétéről és ritka elfogulatlanságról tanuskodó cikket, melynek tételeivel mi is egyetértünk s azért készségesen adunk neki helyet.
 Szerk.

Meg van fordítva a viszony.

Deák Ferencz nagy alkotását nem a magyar nemzet erősítésére, a magyar állam fejlesztésére és elismertetésére kívánja fentartani a szabadelvű párt, hanem arra, hogy legyen miből lépten-nyomon engedni, mintha csak klenodiumaink, királyi koronázási szent ereklyéink egyes darabjait kívánná kiszolgáltatni elleneinknek csak azért, hogy a királyi címet tarthassa meg, a mit kétségbe nem vont soha senki.

A magyar hírlapok olvasása közben eszünkbe jut gyakran, hogy ma néhai b. e. Csanády Sándor bátyánk az ő kifejezéseivel, nem Barabásék mellett, hanem ellenök foglalna állást, mert ő ugyan soha sem bánta, hogyha a közös ügyekből el-elszedegetnek valamit, azt tartotta, hogy utójjára elfogy és akkor az ő követelése állanak elő, a miket azután elszedegetni nem lehet.

A szabadelvű párt 28 évi uralma megteremtette azt az elposványosodást, melynek példáját csakis a stagnáló, mozdulatlan vízben találjuk.

Megszokta az uralmat — erő nélkül, az intézkedés jogát — eszme nélkül, a kormányzást — vezető szellem nélkül, a hatalmat — előre látás nélkül.

De mégis látott valamit, a mi nem válik nagy dicséretére.

Szell Kálmánnak a jog, törvény és igazság jelében való kormányzását meguntá, a tiszta választásokat, a melyek néhai való Tisza Kálmánt az ő teremtményeivel együtt elseperlék, megutálta.

És a mikor gróf Khuen-Héderváry miniszterelnökségét meghallotta, a törvény

rendelkezései és a tiszta választás követelményei alul felmentve érezte magát és mint Nagyváradon július 12-én — riadó hozsánnával üdvözölte az új embert, a ki új időt teremt.

Ott, a Fekete Sas erkélye alatt, szemben azzal a képviselével, a ki az 1867. XII. t. cz. megvalósítását követelte, felhangzott éppen a szabadelvű párti ajkáról a Kossuth-nóta, mintegy jelképezve azt a visszafordulást, a mi most, a válság legmagasabb fokán előállott.

Ne legyünk ellogultak még ebben sem.

Hanem mutassunk rá a debreczeni szabadelvű párt nyilatkozatára.

Mi annak oka, hogy a debreczeni szabadelvű pártnak a nemzeti követelések mellett való megnyilatkozását az országban a fennálló vidéki szabadelvű pártok, köztük a nagyváradai is, nem veszik tárgyalás alá és nem foglalnak állást mellette vagy ellene?

Az őszinteség hiánya, az eszme és eszmények nélkülözése, a hatalomba való görcsös bele kapaszkodás állják útját annak, hogy az országban a szabadelvű párt megnyilatkozzék!

Elfeleltük a múlt küzdelmét, nem ismerjük a vívmányok nagy sikereit és dühösen fordulunk szembe azokkal, kik bár kis emberek, de nem lehet eltagadni tőlük, hogy a magyar nemzeti eszme szolgálatában állanak és követeléseikkel féltett hatalmunkat veszélyeztetik.

Kitől tudja meg a magyar király a valót, hogyha nem mitőlünk? — ki áll közelebb hozzá mint mi, akik nem tudunk őszinték lenni?!

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

A hagyaték.

Irtá: I.-H. Rosny.

Most már megmondhatom önnek, mint-hogy az a bájos de Sargues grófnő már halott, hogy ő volt a legügyesebb tolvajné Párizsban. Tizenöt éven keresztül fosztogatta a Bon-Marché, a Louvre, a Griutemps és az összes többi nagy áruházakat. Kijátszotta a legravaszabb rendőrségeket, kisiklott egész Európa detektívkarának hálójából, mert tudniok kell, hogy ő utazni is szokott, még pedig „üzletileg“; és soha senki még csak gyanuba sem tudta őt venni. Engem kivéve... hanem ez egész történet.

* * *

Az 1887. évben örületesen imádtam ezt az asszonyt. Őök emlékeznek rá, milyen végzetlen báj, fölvilványozó elevenség és csupa szellem volt a szegény grófnő. Első tekintetre kivált a többi nő közül s valóságos fejedelmi központja volt minden társaságnak. Mi, a férfiak, kivétel nélkül rajongtunk érte, azért az aranyszínű, dus, szőke hajért; azért a finom, mosolygó olvadtt arczéért; és — mi talán legfőbb erőssége volt — tökéletes izléseért, amely tolettejének minden egyes részletén megérzett. Egyetlen asszony sem volt képes oly kifejezésteljesen öltözködni, mint ő; a mi pedig nagy értékű, pompás ékszereit illeti, azoktól egész kiállítás lehetett volna rendezni. Hanem a szép asszony, bármennyire rajongták is körül a hódolói, érzéketlen maradt mindenkiel szemben, mintha a szép testből a szív hiányzott volna. Titokzatos lénye éppen ilyen zárkózott volt.

Egy februári reggel a Louvre áruháza

előtt mentem. Nedves, ködös nap volt s halálosan unatkoztam. Elfogott a kíváncsiság belépni ebbe a monstrum-áruházba, ahol még sohasem voltam. Nagy forgalmu nap volt éppen a jövés-menés, a női ruhák suhogása, kavarodása annyira megkapott, hogy percekig megálltam, bámulva a zajos zürzavart. Aztán körüljártam a termeket s amikor megelégedve, távozni készültem, egyszerre gyökeret vert a lábam: megpillantottam de Sargues grófnőt. Néhány apróság, japáni csecsebecsék közt keresgéltem. Megálltam mögöttem s a szerelmes ember élmódosásával figyeltem őt észrevétlenül, lelkesedéssel, csodálva grációzus mozdulatait... Egyszerre a hölgy gyors pillantásokat vetett a szomszédai felé, aztán szempillantás alatt levett az állványról egy csecsebecsét... és mosolyogva, istennői fenséggel fordult meg és távozott — éppen én felém. A döbbenettől még a lélegzetem is elállott. Ekkor ő is meglátott engem és megértette a tekintetemből, hogy én

Iskolai idényre

leány és fiu fehérneműek bármely intézet előírása szerint, mérték után is.

Továbbá carlsbadi cipők, csizmák, galocsnik, kalapok, sapkák, ingek, galérok, kézelők, lábravalók, nyakkendők, kezttyük, harisnyák, zsebkendők, inggombok, pénztárczák, fésűk, kefék, szappanok, eszrenyők, utazó-bőröndök, téli alsó ingek, nadrágok, gamáslik, törülközők, madráczok, szalmazsákok, ágy- és paplanlepedők, gyapju takarók, chiffonok, vásznak, crettonok, barchetek, béléssárak stb. **feltűnő olcsó árak mellett.** 9

Keresztény üzlet!

Telefonszám 76.

FÁBRY TESTVÉREK

nagy áruházában
 Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca.

A hatalom birtokosának kötelességei is vannak a hatalom élvezetén kívül.

Hogyha mi azt akarjuk, hogy hatalmunk életerős alapra támaszkodjék, legyünk őszinték minden irányban; — ezt követeli tőlünk az a nemzeti ideál, melyért e hazában ezredéven át küzdött a magyar.

Sinopus.

A nemzeti követelések mellett.

A szarvasi szabadelvű párt tegnap tartott gyűlésén a debreczeni szabadelvű párt közismert határozatát tárgyalván, kimondotta, hogy az országos szabadelvű párt iránti teljes bizalommal néz egyrészt a gazdasági kérdések immár égető megoldása, másrészt a hadseregre vonatkozó nemzeti követelések törvényszerű fokozatos megvalósítása elé.

A válság.

Vasárnap és hétfőn folytatta a király a meghívott államférfiak kihallgatását, hogy velük a politikai válság megoldásáról tanácskozzék.

Elsőnek Lukács Lászlót hallgatta ki a király. E kihallgatásnak fontosságát emeli az a körülmény, hogy ezt megelőzőleg a kabinet Budapesten időző tagjai *minisztertanácsot* tartottak a szabadelvű pártkör miniszteri szobájában. A rendkívüli minisztertanácsban a kabinet tagjai közül jelen voltak: gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter, Wlassics Gyula vallás- és közoktatásiügyi miniszter, Láng Lajos kereskedelmi miniszter és Plósz Sándor igazságügy-miniszter. Ez a tanácskozás előkészítése volt annak, hogy minő előterjesztéseket tehet Lukács László pénzügyminiszter, ha az a kérdés merülne föl, hogy a kabinet tagjai a jelentésekhez mennyiben járulnak hozzá. De különben azért is szükséges volt a tanácskozás, mert már tudták, hogy a válságot augusztus végéig nem intézhetik el, tehát gondoskodni kell az ügyek továbbvitelének módjairól. Augusztus végével még csak indemonty-javaslat sem lesz, mert az ex-lexes javaslat határideje

is lejár. Ezenkívül azzal is számolni kell, hogy a közelebbi napokban aligha mellőzhetik el a képviselőház összehívását. A kabinet tagjainak meg kellett állapodniuk abban, hogy Lukács pénzügyminiszter ezt a helyzetet *ismertesse meg az uralkodóval és haddjon oda, hogy a válság megoldása sokáig ne húzódjék*. Megjegyzendő, hogy a mostani kabinet tagjai közül leginkább Lukács László pénzügyminiszter iránt viseltetik az uralkodó bizalommal s azt hiszik, hogy ő vihet keresztül legtöbbet, tehát ennek a meghívásnak az alkalmát föl akarták használni.

Az egy órányi időig tartó kihallgatás jelentékeny hatással volt a királyra, aki ennek folytán a kihallgatásra következő államférfiakat sokkal több türelemmel és figyelemmel hallgatta meg, mint azokat, akik pénteken és szombaton tettek jelentéseket.

A kihallgatás után a király tizenkét órákor visszavonult és déjeunerhezült.

Déli egy órákor következett a válság dolgában meghívott más államférfiak kihallgatása.

Háromnegyed egy órákor érkezett a Szent György-téren áthajtatva a várba báró Bánffy Dezső volt miniszterelnök, főudvarmester.

Báró Bánffy Dezső főudvarmester után Hieronymi Károly egykori belügyminiszter, a régi szabadelvűek vezetője, járult a király elé.

A király értesült arról, hogy Hieronymi a szabadelvű párt tagjai között a nemzeti kívánságok dolgában az igényeket mérsékelni igyekezett és ezért buzgalmát megköszönte.

Gróf Zichy János következett Hieronymi után. Ot két órákor fogadta a király.

Gróf Zichy János a király előtt a dinasztiahoz és a hatvanhetes alaphoz való hűségét hangoztatta. Elítélte a szabadelvű irányt, mert az eddigi liberális rendszer lejártá magát, ez a politika évtizedeken át fogva tartja, befolyásolja az országot. Fejtette, hogy a liberális pártnak át kell alakulnia egy tradicionális irányban fejlődő, határozottan nemzeti és keresztény párttá.

A nemzeti engedmények kérdésében gróf Zichy János azt az álláspontot foglalja el, hogy *a megadhatót meg kell adni* s ebben a tekintetben gróf Apponyi Albert nézeteihez csatlakozik.

Ezzel a vasárnapi kihallgatások délután háromnegyedhárom órákor bevégeződtek.

Hétfőn déli egy órától fogva a király Széll Kálmánt, gróf Tisza Istvánt és Falk Miksát fogadta.

Darányi — jelölt.

A kihallgatások során kitűnt, hogy mindazok a politikusok, akik most nincsenek aktív politikai szolgálatban, egyik vagy másik irányban nem felelnek meg a király óhajításainak; Lukács, az aktív miniszter, valahogy megfelelné, de kétes, hogy lesz-e mögötte többség. Kell tehát olyan aktív politikust keresni, kinek nézeteit a király már ismeri, aki legközelebb áll a királynak tetsző irányzathoz és aki mögött a kormánypárt is együtt maradna.

Ezt a férfit Darányi Ignác földművelésügyi miniszterben vélük látni. Ezért maradt az ő kihallgatása utoljára, még pedig úgy, hogy őt a király nem is a sorozatban fogadja, hanem csak elutazása előtt fogja fogadni.

Azt beszélnek, hogy a király a kihallgatások befejezte után katonai tanácskozásokat fog tartani saját elnöke alatt, hogy tisztába jöjessen, mit és hol lehet engedni és azután fogja csak Darányit meghallgatni és a megállapított minimum felkínálása mellett meg fogja bizni a kabinetalakítással.

Bécsi vélemény.

Bécsből arról értesítenek bennünket, hogy bécsi politikai körökben is abban a nézetben vannak, hogy a mostani budapesti kihallgatások nem fognak eredményre járni; azt hiszik odafent, hogy a király a kihallgatások befejezte után Bécsbe fog menni és ott fog a katonai körökkel, különösen Pitreichkal tanácskozni. Pitreich állítólag hajlandó némi engedményeket javasolni. A király ezek iránt meg fogja hallgatni Körber, aki ugyan a legkisebb nemzeti engedményt is ellenezni fogja, de ha ő felsége azt fogja neki mondani, hogy meg kell menteni a monarchiát, Körber is engedni fog és fel fogja jegyezni naplójába: *»Megmentettem a monarchiát!«* Csak ezután jönne a király vissza Budapestre, vagy hívná esetleg Bécsbe a magyar politikusok közül azokat, akik miniszterjelöltek és felhívná őket sorra, hogy az immár megállapított iránynyal vállaljanak kabinetalakítást.

mindent láttam; önkénytelenül összerendeztem, de csak egy pillanatra: aztán mosolyogva felém nyújtotta azt a kezét, amely lopott és néhány barátságos szó után kért, hogy kísérjem a kocsijához.

* * *

Aznap délutánján épen e fölött a különös kaland fölött töprengtem, amikor az inasom jelentette, hogy egy hölgy kíván belépni hozzám. Az inas mögött e pillanatban megláttam egy pompás silhouettet s a nyitott ajtón át jól ismert parfüm illata szivárgott be. . . . Aztán előttem állt a grófnő. A jelenet oly frappáns volt, hogy képtelen voltam meglepetésemet, sőt megdöbbenésemet palástolni; de ő sem igyekezett a zavarát takargatni. . . .

Hosszu pillantást vetett rám, aztán halkán így szólt:

— Szeret még engem?

Mindenre el voltam készülve, de erre a kérdésre nem. Egész lelkem megrendült s hirtelen föltárlt előttem tizennyolc hónapi szenvedéseim emléke. Mosolyogva, azzal az ő különös, észbontó mosolyával nézett rám. . . . és én önkénytelenül azt feleltem:

— Szeretem.

— Annyira, mint tegnap?

— Igen.

Közelebb jött hozzám egy lépéssel és halkán így szólt:

— De látta, nemde?

— Láttam. . . de esküszöm önnek. . . . Ideges kacagással szakított félbe:

— Esküszik, hogy nem fog elárulni? . . .

Hiszen én jobban megbízom — az ön hallgatásában, mint az enyémben, szegény barátom! . . . Ami bánt csak az, hogy ön azt hiszi, hogy én tolvaj vagyok. . . . Hogy van a világon valaki, aki rámondhatja! . . .

Elhallgatott és gondolkozva járt föl s alá szobámban. Eleintén idegesen, halkán föl-fölkacagott. . . . aztán a szemei megteltek könnyekkel. Így sutogott tovább:

— Mit tegyek? Senki sem gyanakszik reám, nem sejt semmit! Ezek az üzletek, ahol lopok, nem vesztenek semmit: tisztesen nyelik vissza a vásárlásaim által, amit így elviszek. . . . és énnekem ez az egyetlen élvezetem. . . . Unom az egész életet, nincs egyéb gyönyöröm, csak ez. Ha valamit lophattam, az a hét diadalmas hetem. Mig ellenben, ha nem sikerül, bánatos vagyok, mintha hiányoznék valamim. Hiába küzdök ez ellen a szenvedélyem ellen: kell; érti uram? kell nékem az, anélkül képtelen volnék élni. . . . Nem, én nem érdemlek megvetést, csak szánalmat. . . .

Es ismét felém közeledett s könyves szeméit esdekelve reám emelte; kezét a vállamra tette és ráhajolt.

— Az ön megvetése fáj nekem legjobban. . . . Mondja, hogy nem vet meg?

Istenem, hát hogyan vetettem volna meg a szegényt! Határtalan szánalom támadt ben-

nem iránta és a lelkem mélyéből jött a válasz:

— Nem itélem el önt. . . . önt nem lehet vádolni semmivel!

Legyőzött a szépség.

* * *

Hogy mit tett ezekkel a lopott holmikkal, arról a halála után szereztem csak tudomást. Rennes mellett egy kis pavillonja volt s arra kért végrendeletében, hogy őrizzem meg azt megbolygatlanul husz esztendőig s ne bántsak a pavillonban semmit, maradjon minden, ahogyan ő rendezte el. Minthogy a család nem támadta meg a végrendeletét, birtokomba vettem a pavillont, ahol egész gyűjteményét találtam a lopott holmikkal. Nagy zavarban voltam. Mit tegyek? Visszaadjam az örökséget a családnak? De hiszen, az nem az ő birtoka. Akként oldottam meg tehát a problémát, hogy odaajándékoztam az egészet egy vidéki kórházalap javára, természetesen az örökhagyó föltételeinek épségben tartása mellett. Így aztán titokban maradt minden, husz év elteltével senki sem emlékszik már a lopott dolgokra s a grófnő neve is széplőten marad.

Berzeviczy a helyzetről.

A *Fremdenblatt* tegnap este megjelenő számában — mint Bécsből táviratozzák — *Berzeviczy* Albert érdekes nyilatkozatát fogja közölni.

A nyilatkozat elismeri, hogy a magyar politikai helyzet a legkomolyabb aggodalmakra ad okot. A közvéleményt a hadseregre vonatkozó nemzeti követelmények annyira áthatották, hogy a teljes családás ebben a tekintetben a parlamenti válság megoldását lehetetlenné tenné. A képviselőház feloszlása s az új választások a kormánypart többségét igen kérdésessé tennék s ha sikerülne is többséget szerezni, az a katonai kérdésben teljesen intranzigens maradna.

Az is tény, hogy most már nem az obstruáló kisebbség kívánásának a teljesítéséről, hanem a további alkotmányos kormányzat lehetővé tételéről van szó s minél tovább késik a gyökeres s minden tekintetben kilégítő megoldás, annál nagyobb árt kell fizetni a parlamenti béke s a rendes munka helyreállításáért.

Darányi kihallgatása.

Dr. *Darányi* Ignác földmivelésügyi minisztert 6 Felsége szerdán magánkihallgatáson fogadja.

A magyar szőlősgazdák orsz. kongresszusa Nagyváradon.

— Saját tudósítónktól. —

Országszerte megindult a mozgalom tengődő, s összeomlással fenyegető szőlőgazdaságunk fellendítésére. E sikereket ígérő mozgalom szervezője, mozgóatója, a *Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete* minden módon tömörülésre szólítja a magyar szőlősgazdákat érdekeik közös védelmére. E cél hozta Nagyváradra is az egyesület vezetőségét és gyűjtötte össze Bihar megye és Nagyvárad szőlősgazdáit a vasárnapi kongresszusra.

Tanulságos, égető bajok orvoslását sürgető értekezlet volt ez a kongresszus.

Régi hibák, fenyegető nagy veszedelmek elhárításának módját vitatták meg körültekintő szakértelemmel, s annyi okos szó és indítvány hangzott el a szőlőtermelők helyzetének javítása érdekében, hogy ha csak csekély töredékét a kitűzött programnak sikerül megvalósítaniok, már nagyot lendítettek tengődő szőlőgazdaságunkon.

Tanulságos, őszinte és sajnos — szomorú képe ez a mi hajdan híres bortermelésünknek, melyet dr. *Drucker* Jenő körültekintő nagy szakértelemmel s mit sem leplező igazsággal rajzolt szőlőgazdaságunkról. S nagy összetartást igényel az a program, melyet a szőlősgazdák elé állított. Egyszersmind a kormány által nagyon is megszívlelendő az italadó túlterhéről e kongresszuson elhangzott méltányos és jogos panaszok.

Ugy gazdasági, mint tudományos szempontból érdekes az az előadás, melyben *Raum* Oszkár, az országos meteorológiai intézet assistense a viharágyuzás kérdését világította meg szakszerű fejtegetéssel.

De talán a legégetőbb baj orvoslását sürgeti *Molnár* Imre dr. határozati javaslata, melyben körültekintő nagy tanulmányokkal az agrár

szőlőkölcsön tarthatatlan súlyosságát bizonyítja, s ennek méltányos reformját országos szőlőtermelésünk érdekében annyi lelkesedéssel sürgeti. Az agrárkölcsön súlyos terhe alatt küzdő szőlősgazdák segélykiáltása ez a memorandum, a kik nem bírnak szabadulni a súlyos tehertől, az agrárkölcsönök visszafizetési rendszere miatt. Erős a hitünk, hogy e tanulmányokon alapuló méltányos felszólalás figyelmet kelt a földmivelési miniszteriumban s az égető baj orvoslása nem késik sokáig.

Szőlőkivitelünk és gyümölcskereskedelmünket élénken föllendíthetik azok a praktikus csomagoló ládák, melyeket *Szabó* Kálmán a kongresszus végén ismertetés kíséretében bemutatott.

* * *

Az értekezletről részletes tudósításunk a következő:

Vasárnap reggel 9 órára a megyéből összesereglett szőlősgazdák szárai gyülekeztek a megyeház nagytermében. Budapestről már szombaton megérkeztek *Bernáth* Béla orsz. képviselő a szőlősgazdák egyesületének alelnöke, *Drucker* Jenő igazgatója, *Raum* Oszkár meteorológus és *Telegdy* József orsz. képviselő.

Az összegyűlték névsorát a következőkben sikerült összeírniunk:

Bernáth Béla, *Telegdy* József orsz. képviselő, *Dr. Drucker* Jenő, *Raum* Oszkár, *Szabó* Kálmán (Debrecen), dr. *Molnár* Imre, *Nagy* Márton, *Márkus* János, *Makkay* József, *Sal* Ferencz, *Weingartner* Andor, *Czeglédy* Jeremiás, *Molnár* Lajos, *Schadeberg* Béla, *Dobosffy* Alajos, *Balogh* Samu, *Tar* Ernő, *Balázsovics* Rezső, *Debreczi* Imre, *Fürredi* László, *Csicsay* Alajos, *Wallner* Odön, *Csobánczy* Lajos, *Vicsay* István, *Gutmann* József, *Rosemberszky* Gyula, *Fröhlich* János, *Karger* Sándor, *Császár* József, *Baumeister* Ernő, *Dajka* Vilmos, *Jelinek* Ferencz, *Halász* Lajos, *Kaczián* Károly, *Balassa* Jenő, *Jerzák* István, *Homolya* István, *Máthé* Lajos, *Beleznay* Antal, *Kiss* Károly, *Lázár* Márton stb. stb.

Mielőtt *Bernáth* Béla orsz. képviselő az értekezletet megnyitná, dr. *Molnár* Imre bemutatja a kongresszusnak a budapesti vendégeket: *Bernáth* Béla orsz. képviselőt az Egyesület alelnökét, dr. *Drucker* Jenőt, az Egyesület igazgatóját, *Raum* Oszkárt a meteorológiai intézet kiküldöttjét és *Szabó* Kálmánt. Felkéri *Bernáth* Bélát az értekezlet megnyitására.

Bernáth Béla: Egy pár szóval vázolja a magyar szőlősgazdák válságos helyzetét, ismerteti a bajok és teendők sokaságát s a következő lendületes szavakkal nyitja meg a gyűlést: Nagy munka vár a magyar szőlősgazdákra s e munka sikeres elvégzésére tömörülünk kell, mert csak így leszünk képesek megvédeni érdekeinket. Azért jöttünk ide, hogy új erőt, lelkes barátokat gyűjtünk s egyesült erővel, társadalmi uton segítsünk a magyar szőlősgazdák sanyaru helyzetén. A gyűlést megnyitom s felkérem egyszersmind, hogy a kongresszus alelnökévé válaszzák meg *Telegdy* Józsefet és dr. *Molnár* Imrét. A jegyzőkönyv vezetésére felkéri *Szekely* Sándor és *Rosemberszky* Gyula urakat, bitelesítésére pedig *Dobosffy* Alajost és *Csobánczy* Lajost.

Az egyesület programja.

Következett a program második pontja: dr. *Drucker* Jenő előadása a M. Sz. G. O. E.-nek programjáról. Előadja, hogy az egyesület megalakulása óta a közös veszélyeknek az elhárítására törekedett. Nemcsak a filoxera ellensége a szőlőnek, hanem a jég, rossz idő, rossz kereskedelmi viszonyok, a boradó tulajdonság magassága, ezzel szemben a pálinka alacsony adója, továbbá a magyar bor rossz hírneve külföldön stb. Ezek mind olyan bajok, amelyek az összes gazdákat érintik, nem von-

hatja ki magát tehát senki sem a közös védekezés munkája alól. Eddig jóformán mindent az állam csinált. Az állam kezében van a szakoktatás, a szőlővessző telepek stb. s minden baj alkalmával az államhoz fordultunk. Szükséges azonban, hogy a társadalom is elősegítse az állam tevékenységét. Az egyesület teendői 3 csoportba foglalhatók: 1. az olcsó termelés, 2. a fogyasztás emelése és 3. a jó értékesítés.

A termelési viszonyok igen szomorúak. *Mig* Franciaországban egy hektár szőlő 25 hl., *O* aszországban 25, *Spanyolországban* 20, sőt még *Ausztriában* is 16—18 hl. bort terem, addig nálunk az átlag termés csak 8—10 hl. Ilyen viszonyok közt nem csoda, ha ráfizetünk szőlőinkre. A kisgazda ugyan nem igen veszi ezt észre, mert maga munkálja földjét s pénzt nem sokat fektet bele, de a nagyobb gazdáknál annál inkább észrevehető a ráfizetés. S ennek oka, hogy nem eléggé szakszerűen kezeljük a szőlőt. Az egyesület kiad ugyan szakműveket, szaklapot, de ez még mind kevés, mert kün a szőlőhegyen kell megtanítani a népet a szakszerű művelésre. A fogyasztás emelése leginkább elérhető volna a házi fogyasztás adójának eltörlésével, a túl magas borfogyasztási adó leszállításával a pálinka fogyasztási adójának, amely különben az egész Európában nálunk a legalacsonyabb, a tetemes felemelésével, ami morális szempontból is fontos volna, mert megvonná a népet a butító és szervezetrontó pálinka mértékelen élvezetétől.

Továbbá emelhető volna a magyar bor külföldi jó hírnevének a visszaszerzése által is. Mert most külföldön az van elterjedve, hogy Magyarországon a szőlő kiveszett, a mi bor van, az mind hamisítvány. Majd felemlíti a köztudomású olasz borvám kérdését. A jó értékesítésnek igen nagy akadály, hogy a statisztikai adatokat csak a következő évben teszik köztudomásúvá. *Franciaországban* decz. elején, *Németországban* jan. elején részletes statisztika jelenik meg, mi még most sem tudjuk, hogy mennyi volt a tavalyi termés.

Kérni kell az államtól, hogy miként a gabonát, ugy a szőlő mennyiségét is már nyáron megbecsüljék. Hátrányára van a bor értékesítésének az is, hogy a vendéglősök nem rendelkeznek kellő tőkével s kénytelen a kereskedőknek pancsolt borait mérni, azért üdvös volna a Vendéglősök Borbeszerzési Szövetkezetének a megalakulása. Szükséges volna továbbra a németországi borvásárokat és borkóstolókat nálunk is meghonosítani s a termelők bormennyiségét nyilvántartani, hogy a kereskedők tájékozhatók magukat.

Fontos továbbá a hegyközségi rendszer kifejlesztése (ez különben a szónok szerint Nagyváradon mintaszerű) és a bor áruhitelnek a létesítése, hogy a gazda ne legyen kénytelen borát elfecsérelni, hanem kölcsönt kapjon rá. Ezen célok elérése képezi az egyesület programját, de sajnos, az egyesület még nem rendelkezik kellő számú tagokkal; mert *Mig* Ausztriában 27,500 tagja van a szőlőbirtokosok egyesületének, addig a mi egyesületünk csak 700 tagot számlál.

A borfogyasztási adó leszállítása.

Miután az alapos tanulmányra valló előadást s a szép programot a gyűlés éljenzéssel magáévá tette, ismét *Drucker* Jenő szólt a boritaladó leszállításáról. Itt rögtön ismerteti azt a helytelen politikát, hogy *Mig* az állam egyrészt maga adja a segítséget milliókat költve a szőlők felvirágoztatására, addig másrészt ugyancsak az állam rossz finanszírozásával tönkre teszi a szőlők jövőjét. Mert *Mig* Bécsben, ahol a sör a nemzeti ital, 4 frt 15 krt fizetnek fogyasztási adó gyanánt, addig nálunk 6—8 frtot.

Ismerteti azt a semmivel meg nem magyarázható helyzetet, hogy *Horvátországban* sokkal kevesebb és egységes boradó van, to-

Leány- és Fiu-
intézetekbe

előírás szerint szükséges fehérneműk a legjobban beszerezhetők az *Olaszi Fő-utcán*. Női, férfi és gyermek kalapokban nagy raktár. Harisnyák az elismert jó minőségekben.

vább tarthatatlannak mondja a házi fogyasztási adót. Előterjeszti azután javaslatát.

A viharágyukról.

Raum Oszkár, a meteorológiai intézet kiküldöttje ismerteti ezután a viharágyuval elért eredményeket. Elmondja, hogy a viharágyu fel-találása után nemsokára 1900-ban megtartott páduai, 1901-ben megtartott líoni nemzetközi viharágyu-kongresszusok mindegyike kimondotta, hogy a kormányok tegyék kötelezővé a viharágyuval való védekezést. Az 1902-iki gráci kongresszus azonban kimondotta, hogy mindaddig, míg pozitív eredmény el nem érhető, magánosoknak nem ajánlja a védekezést, csak a kormányok figyelmét hívja fel a kísérletezésekre. Ismerteti ezután a védekezés módját, hogy az egyik a vihar szokásos utvonalaival homlokirányban rajvon-alban állítandók fel. Előadja, hogy bejárva a nagyváradi hegyeket kiszámította, hogy a védekezés nálunk 4 rajvonban felállított 39 viharágyuval a kezelési költséget beleszámítva az első évben 6840 forintba, a többi években pedig 1240 forintba kerülne.

Molnár Lajos indítványára **Raum** Oszkár-nak a gyűlés fáradságos munkájáért köszönetet szavaz.

Bódy József kisgazda erősen kikel a viharágyuk ellen, amelyek szerinte még a jó esőt is elzavarják.

Balogh Samu bizik a viharágyuk hasznos voltában és tapasztalati tény gyanánt hozza fel, hogy a hegyalján már 4 év óta igen sikeres a védekezés.

Raum Oszkár reflektálva az előbbi fel-szólaló szavaira kifejti, hogy a viharágyuval, amelynek léggűrűi csak 5-6 száz méter mag-szra hatnak, épp oly lehetetlen a 3-4000 m. magasban járó esőfelhőt elkergetni, mint ahogy lehetetlen 30 méterre vivő fegyverrel 1000 m. távolságban levő nyulat lelőni.

Molnár Imre ajánlja, hogy a gyűlés helye-zkedjék várakozó álláspontra mindaddig, míg pozitív eredmény nem lesz.

Az agrárkölcsön ügye.

Ezután **Dr. Molnár** Imre, a nagyváradi kir. kath. jogakadémia tudós professzora, a nagyváradi hegyközség elnöke fejtegette az 1896. V. trv. cikket a nála szokásos alapos-sággal. Kifejti, hogy ezen törvény az ország-gyűlés és a kormány jóakaratu támogatása akar lenni, s míg első részében, ahol a szőlő-telepek felállításáról, szakoktatásról stb. in-tézkedik, tényleg oly segítséget nyújtott, amely-nek hatása máris érezhető, addig az ugynevezett agrárkölcsönről szóló §§-ok csak látszó-lagos segítséget nyújtanak. A kormány ugyanis egyezsége lépett az agrárbankkal, a mely azoknak, akik új szőlővel telepítik be a parlag területet 5 1/2%-os kölcsönt ad 5 év múlva történendő visszafizetési kötelezettség mellett. Már ez az 5 1/2% is magas, de ezt nem óhajtja leszállítani, mert vannak a törvénynek egyéb rossz intézkedései, amelyek folytán az agrár-bankból kölcsönvevők 8%-nál is többet kény-telenek fizetni. A törvény ugyanis 1 1/2% ke-zelési költséget számít fel, továbbá biztosíték gyanánt a törvény elrendeli egy tartalékalap létesítését, amelybe 10%-a a tőkének vissza-tartatik, amelynek kamatait szintén a kölcsön-vevő fizeti. De még sokkal veszélyesebb, hogy ennek az alapnak már is 4-5%-a elveszett és nem tülzás, ha azt mondom, hogy az egész veszendőben van. Igen helytelen az is, hogy a törvény az agrárbanknak mintegy mono-poliumot nyújt, úgy hogy a bankok nem is igen adnak az ilyen szőlőkre kölcsönt. A visszafizetési időt is helytelen volt novemberre tenni, mert a gazda kénytelen borát bármily áron eladni, csak hogy a részletet fizethesse. Helytelen az is, hogy a kölcsönvevő, ha más bankból pénzt kap, nem szabadulhat az agrár-kölcsöntől mert kénytelen az árfolyamkülön-bözetet is megfizetni. Mindezeket egybe vetve, mondhatjuk, hogy a magyar állam eme segítő kölcsöne oly terheket ró a felekre, amelyeket elviselni alig tud. (Viharos éljenzés és taps). Ezután előterjesztette az orsz. egyesülethez intézendő felterjesztést, amelyre még vissza-tértünk.

Telegdy József ugyanis mint országgy. képviselő, ugyanis mint a földművelésügyi bizottság tagja kötelességének tartja megvédeni az állam jóakaratu intenczióját, amelyen alapszik az említett törvény, amelynek megalkotásában maga is jelentékeny részt vett. Bizonyítja, hogy kedvezőbb kölcsönt csak az nem kaphat, akinek agrárkölcsöne van, de más igen. (Z.) Parlag szőlőn előnyben van az agrárbank, de beütellett szőlőnél nem. Ez pedig azzal in-dokolható, hogy az agrárbank befektetése igen veszélyes volt akkor mikor a semmiből kellett a szőlőt előállítani. Most adnának a bankok a kész szőlőre, de akkor nem adtak volna a parlagra. Mindazonáltal elismeri a javítás szükségességét és hozzájárul a javas-lathoz.

Dr. Molnár Imre elismeri az állam jó-akaratu intenczióját, azt is, hogy akkor segítség volt az agrárkölcsön, de határozottan meri állítani, hogy most már súlyos teher.

A gyűlés a javaslatot az elnök előterjesz-tése után egyhangulag elfogadja.

Utolsó pontja a szőlőszállító ládák be-mutatása volt a kongresszusnak. Maga a fel-találó **Szabó Kálmán** magyarázta meg a ládák kezelését általános figyelem közepette. A ládák teljesen megfelelnek a követelményeknek, mert a szőlő szellős helyen szállítható, nem do-bálható, egymást a ládák össze nem nyomják, úgy hogy a gyűlés tetszéssel jutalmazta a fel-találó ügyes előadását. **Szabó Kálmán** végül felkérte a jelenlevő csemegeszőlő termelőket és kereskedőket, hogy sziveskedjenek levélben hozzá fordulni. (Debreczen Honvéd-utca) s ő díjtalanul bocsát rendelkezésre bárkinek ki-próbálás végett 5 ládát.

Telegdy József kéri a közgyűlést, hogy sza-vazzon köszönetet a magyar szőlőművelés lankadhatatlan apostolának **Bernáth**nak, aki lejött közénk, hogy ügyünket, amely az egész ország ügye, buzgalomával előmozdítsa. (Eljen).

Bernáth: köszöni a kitüntetést és kéri, hogy szavazzanak köszönetet Bihar megye elő-járóságának a terem átengedéséért. Köszöni a megjelenteknek az érdeklődését. Az ülést bezárja.

Drucker felhívja a tagokat, hogy az egye-sületnek propagandát teremtsenek.

A helyi bizottság megalakulása.

Az országos értekezlet befejezése után a nagyváradi helyi bizottságot alakították meg.

Azokon a pontokon ugyanis, ahol legalább 50 tagja van az orsz. szövetségnek, helyi bi-zottságot alakítanak. Nagyváradon már előző-leg több, mint 50 szőlősgazda lépett be a szövetségbe s így elérkezett az ideje a helyi bizottság megalakításának.

Bernáth Béla szövetkezeti elnök felhívá-sára a helyi bizottság megalakítását kimondot-ták s a tisztikart a következőkből megválasz-tották: elnök: **Dr. Molnár** Imre, alelnökök: **Szekely** Sándor és **Molnár** Lajos; titkár: **Bordé** Ferencz.

Végül **Bernáth** Béla elnök lelkes szavak-ban kérte a helyi bizottság tagjait buzgó mű-ködésre.

A társas ebéd.

Déli 1 órakor a szövetkezeti gyűlésen résztvettek közül mintegy 40-en társas ebédre gyűltek össze **Karner** Gyula vendéglősnek a Rimanóczy-szállóban levő kitűnő vendéglőjében.

A lakoma alatt igen sikerült pohárköszön-tőkben ünnepelték **Bernáth** Béla elnököt, **Dr. Molnár** Imrét, és előadókat stb.

A vendégek teljes elismeréssel nyilatkoz-tak a pompás ételek és italokról.

Délután a vendégek egyrésze a szőlőbe, másrésze pedig a fürdőbe rándult ki.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 10 krért. Kedden és csüt-törtökön d. u. 8-6 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Oriási tüzvész Budapesten.

(A párisi áruház égése.)

— Éjjeli táviratunk. —

Borzalmas, emberirtó tüzvész hírét hozza Budapestről a táviró. Szomoru, világ-szenzáció az a pusztulás, mely-nek körülbelül 100 emberélet esett áldozatul.

A Kerepesi-ut és a Klauzál-utca sarkán a Párisi áruház négyemeletes palotája tetőtől talpig izzó lángban áll.

Este 7 órakor a kaputól jobbra eső kirakatban keletkezett a tűz. Valószínűen a villanyvezetékéből kipattanó szikra, vagy a kirakatban történt gázrobbanás követ-keztében.

A tűz észrevétlenül terjedt s mikor észrevették, már oly erővel harapódzott, hogy mire a tűzoltóság megérkezett, a földszinti raktár lángokban állott.

A gyúlékony anyaggal telt raktár már ekkor borzalmas képet nyújtott, s előre látható volt, hogy borzalmas pusztulás fenyegeti az egész házat.

Kétségbeesett rémület fogta el a ház több száz lakóját látva az örült gyorsan terjedő veszedelmet, de menekülésre már nem jutott idő. Egyszerre lángba borult az első emeleti raktár is s most már fékezhetetlen erővel csaptak ki a láng-csövák elzárva az épületbe szorultak menekülésének útját.

Borzalmas izgalmat kelt a künn ösz-szesereglett tömegben a hír, hogy a pa-lota lakóinak nagyrésze az égő házba szorult s valóban egyszerre megrémült alakok jelennek meg a lángokádó abla-kokban.

Irtóztató sikoltások. Az utczó népe-nek rémületes megdöbbenése és a re-csegő zsarátnokok pattogása örületes zsvivajjá olvadt. A pusztító elem egyre harapódzik. Egyszerre kicsap a tetőn is a láng.

Mintha az egész palota izzó zsarátnok lenne, lobogó, lángoló ablakokkal. A tető-zet üszkös váza már feketén mered a füstös, vörös levegőbe.

A tűzoltók a Rókus-kórházat és a Népszínházat folyton locsolják.

Este 11 órakor 60-65 halottról Van tudomásunk, akiknek az el-szenesedett testét meglelték.

A leugrált sebesülteket a Rókus-kór-házba szállították, ahol eddig 11 meghalt, 6 pedig életveszélyesen sebesült.

Az üzletnek 120 alkalmazottja volt, többnyire leányok.

Szivszaggató látvány, amint a meg-menekült lakók hozzátartozóikat keresik. Férfj a feleségét. Apa a gyermekét. Meg-rázó jelenetek, amint egy-egy hullában ismernek szeretteikre.

A tűz éjfélkor még egyre tart. A tűz-oltók mindent elkövetnek, hogy a beszorul-takat kimentsék. Ponyvákat feszítenek ki. Amint az első ponyva ki van feszítve, egyik lángoló ablakban egy tűzoltó jele-nik meg karjain egy nővel. A tömeg megdermedten figyel.

Borzalmas a kép, a mint a lángok bibor reflexzában az alélt nő a pony-vára zuhan. Utána két gyermeket dob le a tűzoltó. Ezután egymás után ugrál-nak le a ponyvákra.

Irtóztató sikoltás hangzik fel egyszerre az utcái tömegből; két nő és egy férfi a kövezetre zuhantak.

Alig pár pillanat múlva egy nő az izzó, lángoló párkányra zuhan. Egy haldokló cseléd beszéli, hogy gazdája gyermekeivel együtt benn égett.

Mindegyre óriásibb lesz a veszedelem. Most már a tüzőltők is menekülnek. A tetőzet vastag füstfelhőt okád s eltakarja a negyedik emeletet. Nem látni a szerencsétleneket, akik az ablakokban kétségbeesetten menekülést várnak. Amint egy szélrohamra a füst eloszlik, borzalmas kép tárul elő: a rommá égett izzó falak közt egy nő futkos, a tömeg ordít felé:

— Ugorjon le!

A nő kétségbeesetten futkos egyik ablaktól a másikhoz és nem mer leugrani. Egyszerre aztán lángot kap s a tömeg szemeláttára lobogó fáklyaként ég el.

Eközben a szomszéd palota is lángot kapott s bár a tüzőltők kétségbeesett erőfeszítéssel dolgoznak, a tűz borzalmasan tombol.

Budapest, aug. 24. (Saját tud. táv.) Hajnali két órakor értesít budapesti tudósítónk a borzalmas pusztulás részleteiről. Most már a veszedelem teljes valóságában látható. A Rókus-kórházban 14 halott fekszik, akik legrás közben sérültek meg. 7 súlyos sebesült a halállal vívódik. Az összes halottak száma még megállapíthatatlan, mert sokan porrá égtek és még ez ideig nem is kutatták fel a romokat.

A tüzet éjjel után sikerült lokalizálni. A 85-ik gyalogezred tartja fenn a rendet. Katonai kordont vontak. A tüzőltők most kutatják fel a romokat. A hullákat a Rókus-kórházba szállítják. A kórház kapuján fekete tábla van a halottak neveivel. Szívtépő jelenetek; a mint a halottak hozzátartozói jajveszékelve távoznak. A pusztulás színhelye megdöbbentően borzalmas.

A romok közül szedegetik a megüszkösödött emberi hullákat.

Egyik megmenekült szemtanu beszéli, hogy este 7 órakor az udvari ablakon a raktárból nyöszörgés hallatszott és sűrű füst ömlött az udvarra. Segítségül akartak sietni, de az ablakon rács volt, az ajtó pedig bezárva, fejszékért szaladtak, hogy betörhessenek, de már késő volt, a tűz kitört, mindenki menekülni iparkodott.

A párisi áruház **Goldberger** testvérek tulajdona. Egyikük családjával Siófokon nyaral, Goldbergernek alig volt annyi ideje, hogy a pénzkészletet magához vegye.

— Meneküljenek, mert elpusztulnak.

Már a másik pillanatban késő volt, sokan benn rekedtek. Nagy Goldbergernek a felesége is oda égett.

A pusztulás teljes képét csak a további vizsgálat állapíthatja meg.

A halottak száma egyre nő s valószínűen 100-an felül van.

Cimetbaum Pinkász.

Ezt a nevet nem én találtam ki, hanem az utamba akadt.

Ki ő? merre van hazája? nem tudom. A katonavárosi zsidóság jó részéről a rendőrség se tudja.

Jönnek, mennek. Illetőleg kevésbé mennek, mint jönnek. De azért tessék utána nézni, hányan kértek települési engedélyt, vagy hányan tettek állampolgári esküt?

At jönnek a veracekai szoroson s míg odaát megvetett zsidók voltak, a szoroson innen, első osztályú magyarok lesznek.

Az átmenet oly könnyű, hogy észre sem veszik.

Cimetbaum Pinkász ur se régen jöhetett át Galiczia virányos mezőiről, mert még mindig azt hiszi, hogy a császár alattvalója s ugyanazon zengzetes zsidó-német nyelven beszél, mint régen, ugyanazon publikum előtt, mint régen.

A király születésnapján prédikált.

Hogyan szólította meg hallgatóit, nem tudom. Valószínűleg nem »keresztény magyar ifjaknak«, de a megszólításhoz nincs is semmi közöm, hanem van ahoz, hogy németül diskurál és »unser keiser«-t emlegetett folyton.

A »N. N.« kérdéseket intézett hozzám azon alkalomból, hogy tiszta keresztény hallgatóságot keresztény magyar ifjaknak szólítottam s utasításokat ad nekem, hogyan szólítsam hallgatóságot, ha mint katolikus pap két gyertya között, feszület előtt prédikálok és esketek. Ilyesmihez több kell, mint jóakarát, nem mondom mi.

Vártam.

Pinkász ur velem egy napon beszélt. A N. N.-nak mint zsidó felekezeti lapnak tudnia kellett e beszédéről, mely német volt és császárt emlegetett. Pinkász ur semmi kifogást nem kapott a hazafias »N. N.«-tól.

Igy felesleges válaszolnom. Kiki tisztán láthat. A »Keiser« nem baj, csak a »keresztény.«

De valaki eldallolhatná azt az érzékeny német dalt Pinkász ur ablaka alatt, beszéde kritikája gyanánt:

Ó Cimetbaum, ó Cimetbaum

Wie grüne sind deine Blätter . . .

Köby.

UJDONSAGOK.

Nagyvárad Püspökfürdő-Féliczfürdő.

	Személyvonat							
Nagyvárad áll.	7.33	9.50	—	—	—	4.44	—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54	
V.-Velenceze >	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10	
Rontó >	8.02	10.14	—	2.93	5.09	7.11	9.29	
Püspökfürdő >	8.07	10.19	—	2.44	5.14	7.14	9.30	
Féliczfürdő >	8.24	10.37	—	2.58	5.31	7.18	9.54	

Féliczfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

	Személyvonat							
Féliczfürdő ind.	8.30	10.42	—	—	3. —	5.34	7.20	9.53
Rontó >	8.37	10.49	—	—	3.05	5.41	7.25	10.00
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—	—	3.11	5.51	7.31	—
V. Velenceze >	9.04	11.16	12.00	—	3.27	6.08	7.47	10.13
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	—	3.45	6.24	8.05	10.30
N.-várad áll. érk.	—	11.27	—	—	—	6.18	—	10.34

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perzig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

* A gyulai r. kath. főgimnázium új igazgatója. Megemlítettük már, hogy a Gyulán nagy áldozatok árán létesített új róm. katb. főgimnáziumi igazgatói állásra **Freiwolt** Endre volt rozsnói egyházmegyei áldozó pap, főgimnáziumi tanár hivatott meg. **Freiwolt** va-

sárnap Nagyváradon időzött s **Fetser** Antal apátkanonok kíséretében tisztelgett **Vinkler** József v. püspök, nagyprépost, káptalani helynökénél, aki őt átvette az egyházmegye kötelekébe, s Nátafalu-sy Kornél kir. tanácsos, tankerületi főigazgatónál. A délután folyamán új működési helyére utazott, hogy ott is bemutatkozzék s az iskola első tanévének megnyitására vonatkozó intézkedéseket megtegye. A gimnázium I. osztálya szeptember elsején nyílik meg. A gimnázium felépítéséig az I. osztály a hitk. bérházban e célra alkalmas emeleti tágas helyiségben, — mely a honvéd parancsnokság egyidejű kiköltözése folytán megüresedik — fog megnyitani.

* Kinevezés. Az igazságügyminiszter **Schmidt** Károly zsidói kir. járásbírói telegkönyvi átalakító díjnokat a berettyó-újfalui kir. járásbíróshoz irnokká nevezte ki.

* A mezőtelegdi sztrájk. Mező-Telegden mind jobban terjed a gyári munkások bérmozgalma. A munkások csendben viselkednek, de nem akarnak visszamenni a munkába. **Nagy** Márton főszolgabíró igyekszik békés uton létrehozni az egyezséget, mert nem akarja, hogy a gyárak idegen munkásokat hozassanak s így néhány száz család a télre kenyér nélkül maradjon. Különösen arra ügyelget fel, hogy idegen egyének ne avatkozzanak be a sztrájkolóknak ügyeibe. Ezáltal elejét akarja venni annak, hogy az izgatás elhatalmasodjon. A nagyvárad rendőrség tanulhatna tőle. — Tegnapelőtt két idegen egyént, akik a sztrájkolókat izgatták, letartóztatott a csendőrség s bekísérte a kir. ügyészséghez. — A sztrájkoló munkások biznak abban, hogy idegen munkásokat nem kapnak a gyárak. Nagyon panaszkodnak különösen a Bihar-Szilágyi olajgyárra ahol valósággal kizsákmányolják a szegény munkásokat. Hogy a hatalmas részvényesek és a befolyásos protektoroknak minél több jusson, a legnagyobb munkát végeztetik, lélekölő levegőben, napi 60—70 krajczárért. Külföldi munkásokat nem kap a gyár, mert azok kétszer olyan fizetést kapnak az idegen gyárakban.

Amint éjjel értesülünk, a mezőtelegdi sztrájkoló munkások a két szociálista izgató letartóztatása miatt ismét fenyegető állást foglaltak s nagyobb zavargásra készültek. Ennek utját szegendő, **Nagy** Márton főszolgabíró újabb katonai segítséget kért s a hajnali vonattal **Pataky** tartalékos hadnagy vezetésével ismét 50 honvéd utazik ki Mező-Telegre a rend fenntartása végett.

* Arpád ünnep Pusztaszeren. A szegedi Arpád-egyesület vasárnap ünnepelte a pusztaszeri ezredéves emlékmű előtt Arpád-ünnepét. Megelőzőleg volt az Arpád-egyesület közgyűlése, melyen Tömörkény István évi jelentésének bemutatása után elhatározták, hogy a pusztaszeri ünnepet minden év augusztus havának utolsó vasárnapján tartják meg. **Farkas** Gyula indítványára határozatba ment, hogy az egyesület főiratot intéz a képviselőházhoz, hogy a törvényhozás a pusztaszeri ünnep napját — épp úgy, mint a Szent István-napját — avassa nemzeti ünnepnappá s ez a napot nevezzék el Arpád-napjának. Együttal elhatározták, hogy széleskörű mozgalmat indítanak e kérdés teljesítése végett. Reggel öt órakor indultak a szegedi ünnepről Pusztaszerre, sokan lóháton, parasztszekéren, hazafias dalokat énekelve az egész uton. Odaérve tábort ütöttek és gyönyörűség volt végignézni a nemzeti meneten lelkesedő roppant sokaságot. A zászlós menetet Pusztaszer határán lovasbandérium vária és tracklővések jelezték a menet közeledését. Reggel 9 órakor szent mise és szent beszéd volt. Várhelyi József szeged-felsőközponi plébános tartotta. Szent mise alatt ősrégi magyar

egyházi énekeket adott elő Zsák Lajos tanító. Az ünnepélyt az Árpád-egyesület dalárdája vezette be a Himnusz éneklésével, majd Pósa Lajos szavalta el tizes alkalmi költeményét. Farkas Jenő tárogatója szólalt meg azután szivertregetőn, mire Becsek Károly lendületes ünnepi beszédet mondott. Szavaltak még Szalay Károly, Pásztor Károly, Szécskay György a Nemzeti Szövetség képviselője és Kurtics J. István a budapesti egyetemi ifjúság képviselőjében. Délután három órakor néptünnep volt, versnyszavallással, szépségversenyyel, díjbirkózással. Este tért vissza a társaság Szegedre, hol társasvacsora fejezte be a hazafias ünnepélyt.

* **Tolvaj suhancok.** Móza Tógyer kutyikleti illetőségű ötvennégy éves földműves vasárnap este feleségével hat zsák körtét hoztak be szekeren Nagyváradra a hétfői vásárra. Hét óra tájt, a mint Pecze-Szent-Mártonon jöttek keresztül, három, a fűrdő felől jövő suhancz megkérte a földművest, hogy vegye fel őket a szekérre. A földműves jóvoltából aztán helyet is foglaltak a zsákok közt. Amint aztán jöttek a város felé, a fiatalok egyike kiharcolta az egyik zsákot és a nyíláson át kiszedegte a körtéket és elrejtette. Móza csak a Gilányi-soron vette észre a dolgot és a suhanczok közül a legkisebbiket megfogta azzal a szándékkal, hogy behozza a rendőrségre. Ekkor azonban a másik fiu követ ragadott és hátulról fejbevégtte a súlyos kővel Mózát, mire mindhárman elfutottak. Móza egy pálinkamérésbe menekült be, honnan csakhamar a rendőrségre hajtott szekérével és panaszt emelt ismeretlen támadói ellen. Móza sebével a kórházba vettett fel ápolás végett, mivel a kődobás okozta sérülése nyolcz napon tul gyógyul. A tetteseket erélyesen nyomozza a rendőrség. — Így adta ki a hírt a rendőrség hivatalos kommunikációjában, illekedőleg a N. F. U.-nak a fentebbi dolgokról közölt azon tudósításával, mely szerint Mózát a suhanczok egyike meglötte volna.

* **A posta- és távirtdai növendékrendszer.** A nagyváradi m. kir. posta- és távirtda-igazgatóság újabb kibocsátotta a posta- távirtda növendékrendszer életbeléptetésére vonatkozó szabályzatot. Az új rendszer ez évi október 1-én lép életbe. E szerint növendékül felvehető valamely hazai középiskola négy osztályát végzett 14—16 éves magyar állampolgár, ép egészséges, fedhetlen magaviseletű, magyarul írni olvasni tudó ifju. A felvételre vonatkozó folyamodványt mindig augusztus hó végéig kell benyújtani. A folyó évben minden posta- és távirtdaigazgatóság tizenöt növendéket vesz föl. Egyéb értesítéssel bármely postahivatal szolgál. A nagyváradi postakerület következő hivatalainál lesznek növendékek felvehetőek: Kincstári hivatalok: Arad, Békés-Csaba, Belényes, Debreczen, Gyula, Kis-Várda, Makó, Nagybánya, Nagy-Károly, Nyiregyháza, Orosháza, Püspök-Ladány, Szarvas, Szilágy-Somlyó, Zilah. Nem kincstári hivatalok: Battonya, Békés, Eled, Gyoma, Hajdu-Böszörmény, Hajdu-Nánás, Margita, Máté-Szalka, Mező-Berény, Nagy-Szalonta, Nagylak, Nyir-Bátor, Pankota, Soborsin, Szeghalom, Szinyér-Váralja, Szemlak, Tótkomlós, Új-Szent-Anna, Világos.

* **Kurucz-estély M.-Telegden.** Fényesen sikerült kurucz-estély rendeztek vasárnap este Mező-Telegden. Az ünnepélyen gyors egymásutánban követték egymást az érdekesebbnél-érdekesebb műsorszámok, melyek kétségkívül sokban felülhaladták a megszokott műkedvelői előadásokat és épp ezért óriási tetszést arattak a közönség soraiban. Szabó Iluska a prólógot adta elő és nagy tetszést aratott. Az estély legkimagaslóbb része Szabó Gizike előadása volt, melyet élénken megtapsoltak. A derék művésznő különben is színipályára készül és a »Rákóczi imája«-nak elnevelése után biztos sikert jósolhatunk neki az életet jelentő deszkákon is, ha tehetsége teljesen ki fog bontakozni. Ebbeli véleményünket megerősíti »Czinka

Pannája« is, melyet Szabó András ottani poeta ügyes tollával megírt »Szabadság és Szerelmek« kuruczok korából vett színművében alakított. Maga a darab határozott tehetségre mutat, ifju lelkesedéssel van megírva Czinka Panna alakja, de minden nehézséget legyőzve diadalmaskodott az ifjú művész tehetsége. Egy másik nehéz szerepet, az agg dalnok szerepét Sulyok Kálmán alakította szintén meglepő művésziességgel. A művészestélyt reggelig tartó táncz követte. A befolyt tiszta jövedelmet Rákóczi hamvainak hazahozatala javára fordítják.

* **Hamis kártyajáték.** Tegnap délelőtt a Lóvásártér egyik csendes zugában Forrás Sándor és Szilágyi József helyi illetőségű, a rendőrség előtt nagyon is ismeretes alakok egy kis kártyajátékra invitálták Mudura Lőrincz révi és Barabás István magyarkakucsi földmivesteket. A »Hol a veres?« néven ismeretes sipis kártyajátékkal azután hamarosan megkönnyítették a két atyafi zsebt 24 korona erejéig. A becsapott emberek panaszára Forrás és Szilágyi hívőrsre kerültek, a pénz azonban már nem került meg náluk.

* **A v.-velencei kőpárhuzammű fenntartása.** Hosszasan vitatkoznak már a felett, hogy Várad-Velenczén a fenékgátak és a vasuti hid között épített kőpárhuzammű fenntartását ki vállalja magára. Végre is a kulturmérnöki hivatal véleményét kérték ki, amely tegnap adta meg a választ Nagyvárad városához intézett átiratában. A kulturmérnökség véleménye szerint a kőpart fenntartása az államvasutakat és az érdekelteket, névszerint: a várost, a pecze-szilágyi lelkészt, dr. Miskolczy Barnát, Rimánóczy Kálmánt, a v.-velencei gazdaközönséget, dr. Konrad Márkot és Fröhlich Pálné jogutódát terhelik. Harmincz napon belüli helyszíni szemlét hívnak össze a fenntartás arányának megállapítása tárgyában.

* **Szép karrier.** Ezelőtt tizenöt évvel történt. A debreczeniek buzgó püspök-plébánosa akkor még osztálytanácsos volt a minisztériumban. Volt neki egy Sz. J. nevű inasa, a kit szorgalmáért és ügyességéért kedvelt. Sz. J. már huszonkét tavaszt látott, de az írás-olvasás mesterségéhez nem értett, mert szegény szülei úgy hagyták felnőni, mint az utszéli gyomot. Egy nap mikor Wolafka hivatalából hazajött, inasát nagy munkában találta. A már katonaviselt ember az újságok czimeiből rajzolta egymásután a nagybetűket.

— Késő az már neked János, mondotta gazdája. János szemei könybelábadtak. Wolafka ettől az időtől fogva hivatalos dolgai mellett időt szakított magának, hogy inasát az »Abc«-re tanítsa. Az elkésett ember nem volt rest, de feje is jó volt. Rövid pár hónap alatt elvégezte az elemi iskolát, öt év alatt levizsgázott a középiskola nyolcz osztályáról, azután mint papjelölt belépett a temesvári semináriumba. Reptül a szárnyas idő. Wolafka Budapestre Debreczenbe került, azóta egészen elfelejtkezett régi inasáról. A napokban azután levél jött Sz. J.-től. Örömmel újságolja benne, hogy plébániát kapott s az lenne a leghőbb vágya, hogy Wolafka dr. a ki inasból az ol-tár szolgájává tette, iktassa be plébániájába. Sz. J. kívánsága teljesül, mert Wolafka püspök a meghívásra elutazott. Mit érezhet lelkében most Sz. J., midőn egy népes község lelkivezéire lesz, mit érezhet ez iránt, a ki a sárban találta meg a gyémántot? ...

Igazságszolgáltatás.

Megtévedt fiatalember.

Egy intelligens kereskedő segéd állott tegnap a büntető törvényszék előtt. Lopással vádolják. Indokolatlan, együgyű buta lopással. Pár hatos ára szalonnát lopott, mikor nem is volt nyomorban. De nemcsak lopott, hanem be is tört érte. Dobresten történt. Zsitnya Antalnak hívják a megtévedt embert. Egy éjjel volt gaz-

dájának Klein Adolfnak az üzletét álkulcsal felnyitotta s pár hatos ára szalonnát, pár krajczár értékű koczkaczkukrot csomagolt össze s azzal távozni akart. Az éjjeli őr azonban tetten érte s így a törvény büntető keze alá került.

A tegnapi tárgyaláson megtörven vallott a szerencsétlen ember, ki időközben meg is nőtült.

Birái minden enyhítő körülményt figyelembe véve a lehető legenyhébben 3 heti fogházzal büntették, amiben nagyrésze volt Várad Odön dr. védőbeszédének.

A sógorok. Bódis Mihályt, a négerutcai kóbor cigányt rokoni kötelék fűzi Szilágyi Jánoshoz, nem kevésbé sötét arczu, de annál kóborabb kollégájához. Tunillik az asszony, — már mint a Julcsa testvére Szilágyinak — Bódis Mihálynak meg hitese asszonya.

Történt pedig, hogy az illetén sógorok halálos ellenségei lettek egymásnak, szerencsére azonban csak távolról gyűlöltek egymást, mivel jónak látták elkerülni a találkozást.

Igy csak aztán megérték két szomszédos falu ellenkező két végében. Egyszer ám e gyűlölködő békességnek vége szakadt, mert kiűtött a perpatvar a hitestársak között. Durva, csattanós kis családi jelenet volt ez, a mi után Julcsa felszedve a batyuját, átkvartélyozta magát a János batyujához.

Nagy indulat lepte meg erre Mihályt és elment az asszony után a másik faluvégre, a hol Szilágyi ám karóval várta s úgy eldedelgette, hogy 20 napig forrtak a súlyos repedések és zuzódások Bódis primás fején.

Fájdalmas, nagy keserűségében a törvény előtt keresett megtorlást gyalázatáért.

A vizsgálóbíró előtt súlyos nagy panaszt tett a sógora ellen s volt is rá bizonyíték csomósan.

Megindult hát a törvényes eljárás és máig lassan elérkezett a főtárgyalásig.

Ez idő alatt ám sok minden történt. A sógorok megbékéltek s a régi gyűlölség olyan atyafiságos ragaszkodássá változott, hogy kerített tanyákért sem vallának egymás ellen.

Igy hát a tegnapi tárgyaláson tagadták, hogy ők egy ujjal is bántották volna egymást, — ők, akik olyan jó rokonok. Meg is esküdtek, hogy a kocsmában a zsidó botos verte meg Bódis Mihályt.

Igy hát fel kellett menteni Szilágyit a súlyos testisértés vádjá alól. De a nagy atyafiszeretet gyanut kellett s az ügyesség átkérte az iratokat, mert valószínű, hogy hamisan esküdtek a sógorok.

TANUGY.

Vizsgálatok és beiratás a tanítóképzőben.

A nagyváradi kir. r. kath. tanítóképzőben az 1903/4-ik tanévben a javítóvizsgálat 1903 szept. 5-én délelőtt; a fölvétel az I-ső osztályba 1903 szept. 5-én délután; a beiratás a II. és III. osztályba szept. 7-én; az ünnepélyes Veni Sancte szept. 8-án; a magántanulók osztályvizsgálata szept. 10 és 11-én tartatik meg.

Az I-ső osztályba oly éptestű növendékek vétetnek föl, kik 15-ik életévüket betöltötték, zenei hallással birnak, a gymnasium, reál, vagy polgári iskola négy alsó osztályát elvégezték, avagy ily bizonyítvány hiányában az említett középiskolák 4. alsó osztályá tananyagából fölvételi vizsgálatot állanak ki. A keresztlevél és védőtáji bizonyítvány bemutatandó. Jöviselött, szorgalmas, de vagyontalan növendékek hónaponként 5 frt segélyben részesülnek. Minden növendék köteles magát hegedűvel ellátni.

Nagyvárada, 1903. aug. 25.

Az igazgatóság.

Iskolaszéki ülés.

Nagyvárad város községi iskolaszékének tagjait a városház tanácstermében folyó hó 27-én, csütörtökön d. u. 4 órakor tartandó rendes havi gyűlésre tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1903. augusztus hó 25. Rimler Károly, iskolaszéki elnök.

Magánvizsgálatok és beiratások a polgári iskolába.

A nagyvárad községi polgári iskolában a magánvizsgálatok szeptember 1-én és 2-án tartatnak.

A felvételi, javító és pótló vizsgálatok: szeptember 2-án és 4-én d. e. 8—12-ig, d. u. 2—6-ig lesznek.

A beiratások szeptember 5-én az első osztályba, 7-én a másodikba, 9-én a harmadikba és 10-én a negyedik osztályba mindenkor délelőtt 8—11-ig délután 2—5-ig eszközölhetnek. A beiratósi idő leteltével a felvétel iránt írásbeli folyamodványt kell beadni az igazgatósághoz.

Tandij egész évre 16 korona, beiratás díj: 1 korona, 15 éven aluli tanulók 30 fillér nyugdíjjárulékot tartoznak fizetni.

A tandij fele: 8 korona, valamint a beiratósi díj beiratáskor azonnal fizetendő.

A tandijmentességre csak oly szegény tanulók tarthatnak igényt, kik kifogástalan magaviselettel és jó előmenetellel tanúsítottak. A szegénységi, iskolai és születési bizonyítványok a beiratásnál bemutatandók. A rendes tanítás szeptember 11-én veszi kezdetét.

Nagyvárad, 1903 aug. 24.

Az igazgatóság.

NYILTTÉR.*

Az elme-kórház világitása.

Ez a czime egy újsághirecskének, melyben a »Szabadság« tudatja az ő m. t. olvasóival, hogy a vármegyei bizottság a mint *előre látható volt, a legrszolidabb* Ganz-féle ajánlatot fogadta el — daczára a konkurrens czég utóajánlatának és *denunciáló* iratának.

Az eredmény a »Szabadság«, de általunk, a concurrens czég által is *előre látható* lévén, talán megnyugodtunk volna a t. bizottság döntésében s nem tártuk volna fel sérelmeinket a t. közönség előtt, de a Ganz-czég főhivatalosának közlése kötelességünké teszi immár saját reputáczióink érdekében megmagyarázását annak — hogy mi is volt az a versenytárgyalás s miben állott a mi denuncziálásunk.

Előre bocsájítjuk azt, hogy csak tényeket sorolunk fel, tartózkodunk minden recriminálástól s a consequentiák levonását az olvasóközönség értelmességére s jóízlésére bizzuk.

A bizottság az elmebeteg-kórház villamos hálózatának elkészítésére a Ganz-czég és közöltünk zárt ajánlati tárgyalást rendelt el, az ajánlatok beadásának zárhatáridejéül f. évi aug. hó 6-ikát tűzte ki.

Mi e felhívás folytán ajánlatunkat a kitűzött időben beadtuk s a vállalat elnyerését egészen biztosra vettük, mert az ajánlatok feletti határozat céljából a bizottság augusztus 7-ére volt összehívva s mert biztos tudomásunk szerint a Ganz-czég ajánlatot a kitűzött időben be nem adott.

Mi volt az oka, mi nem — nem tudjuk és nem kutatjuk, de az augusztus 7-re összehívott bizottsági ülés elmaradt s idő engedtetett a Ganz-czégnek arra, hogy ajánlatát elkésztetten nyújtsa be.

Bármily leverő is volt reánk — egy országos magyar részvénytársaság és egy helyi nagykereskedő czég közkereseti társaságára — a Ganzék javára tett eme kedvezmény, — alispán urhoz intézett beadványunkban kijelentettük, — hogy ajánlatunkat fentartjuk — s csak azt kértük, hogy a *jobb és előnyös* ajánlat legyen a nyertes.

Tettük ezt azért, mert köztudat szerint s bárki részére beigazolhatólag czégünk minden

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget A Szerk.

alkalommal *jobb anyagot és kivitt olcsóbb áron ajánl és teljesít.*

A Ganz-czég végre kegyes volt ajánlatát beadni, s meglepetésünkre arról értesültünk, hogy ajánlata körülbelül 2600 koronával olcsóbb a miénkénél.

Utána jártunk a dolognak és meggyőződünk arról, hogy a Ganz-czég a *kőműves és segéd munkálatokat nem vette fel ajánlatába, hogy 1065 méter fővezeték helyett 365 méter vezetékre és 1900 méter izzólámpa-zsinór helyett csak 750 méterre tett ajánlatot, hogy az előirt, a directe e czélra készilendő, s vasszekerénybe szerelendő 128 kikapcsoló helyett közönséges és faszekerénybe szerelendő kikapcsolóra ajánlkozott stb. stb.*

Hogy mi vezette Ganzékat az ajánlati felhívástól eltérő ajánlat beadására, könnyen érthető: elnyomni az ajánlatot, — s az ajánlatban kitüntetett munkálatokon felül szükségessé váló többi munkálatokat (t. i. a mi ajánlatunkban felsoroltakat) az ajánlati egységár mellett pótlólag elkészíteni.

Ez idea igen okos volt, mert ilyenképen az általunk felajánlott, — s az ajánlati felhívásnak megfelelő munkálatok *sokkal többé kerülnek az általunk felajánlott vállalati összegnél.*

Részben saját erkölcsi és üzleti reputacionk, részben a köz érdekének megóvása céljából beadvánnyal fordultunk a bizottsághoz — kimutattuk a mi ajánlatunk kedvezőbb voltát, — kértük annak elfogadását, de kijelentettük, hogy ha a *vármegye a Ganzék által felajánlott anyagokkal és munkálatokkal megelégszik, mi hajlandók vagyunk azokat 10%-al olcsóbban elkészíteni.*

Ez volt a mi ténykedésünk, s ha ez denuncziálás, — denuncziásoknak ismerjük el magunkat.

De minő jelzöt használja a Ganzék főhivatalosa arra az eljárásra, ha egy vállalatot nem Ganzék, hanem egy más elkésztett és drágább vállalkozó ütné el a Ganzék orra elől? A denuncziálásért sajtóper is indíthatnánk, — de nekünk nem per kell, mi megelégszünk azzal, ha tisztességes díjjért minden kedvezés nélkül tisztességes munkát szolgáltatunk s e célunktól nem hagyjuk magunkat eltérítettet sem hatósági kedvezés, sem hírlapi okvetetlenkedés által.

Ganzékat boldogítsa a »Szabadság« elismerő szövege, mi megelégszünk azzal a tudattal, hogy *jól és méltányos* árban teljesített munkálatainkkal a magyar iparnak becstületet szerezve, a város közönségének érdekeit szolgálni igyekszünk.

Magyar Schuckert Művek vill. r. t. műszaki irodája

és

Deutsch K. I.

Nagyvárad.

A „Rimanóczy“-fürdő megnyitása.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a

„Rimanóczy“

gőz-, kád- és hidegviz-gyógyfürdőben

foganatosított restaurálási munkálatok befejezést nyertek, azt **folyó hó 18-án**

megnyitottam.

„Rimanóczy“
fürdő és szálloda gondnoksága.

TAVIRATOK.

50-ik kath. nagygyűlés.

Köln, aug. 24. A német katolikussok 50-ik közgyűlését tegnap délután a katolikus munkás- és legényegyletek díszmenete vezette be. A díszmenet részt-

vevői azután hét helyen gyűléseket tartottak. A díszcsarnokban *Trinborn* képviselő elnöklésével tartott ülésen *Sittar* képviselő a katolikus gyűlések jubileumáról beszélt és a hatolikus munkásoknak a multban elért sikereiről. Ezután *Fischer* bíboros érsek mondott üdvözlő beszédet. (M. T. I.)

Pusztító vihar Párisban.

Páris, augusztus 24. A fővárosban hatalmas vihar vonult végig, amelyet heves felhőszakadás követett. A víztömeg behatolt a csatornába és sok helyen valóságos áradást okozott. Egyes utcák tavakhoz hasonlítottak és ezeken lehetetlen volt a közlekedés. A kereskedelmi miniszterium udvarán a vihar földcsuszamlást okozott, amelynek következtében két munkást a leomló földtömeg eltemetett. A munkásokat később súlyosan sérülten szabadították ki a földtömeg alól. (M. T. I.)

Hírek a Balkánról.

Konstantinápoly, aug. 24. Az itteni diplomáciai körök a macedón zavarok folytatódása nyugtalanítja ugyan, de egyértelműleg az tartják, hogy Ausztria-Magyarország és Oroszország egyetértésének fenmaradása és a hatalmak a többi nagyhatalmakkal való összhangzása megnyugtató biztosítéka annak, hogy a mozgalom nem fog politikai bonyodalmakra vezetni. Kedvezőnek tartják a kölcsön-egyesítésnek küszöbén álló elintézését is, mert ez nyomban kellő pénzt fog a porta rendelkezésére bocsátani, hogy nagyobb haderőket is hosszabb időn át alkalmazhasson. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Határidők.

	Budapest, aug. 24.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. aug. 24-én.

Magyar aranyjárdék $\frac{4}{100}$	119.75
Magyar koronajárdék	89.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban $\frac{4}{100}$	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben $2\frac{1}{2}\%$	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény $\frac{4}{100}$	98.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldterhermentesítési kötvény	99.25
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	201.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	155.50
Osztrák járdék papirban	99.80
Osztrák járdék papirban	100.10
Osztrák járdék aranyban	120.75
Osztrák korona járdék	100.—
Osztrák államsorsjegyek	152.50
Osztrák magyar bank részvény	15.85
Magyar hitelbankrészvény	706.—
Osztrák hitelintézet részvény	646.50
Páti vista	95.05
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.05
Németbirodalmi márka	117.27
Londoni vista	289.15
20 márkás arany	28.47

A szoroskötésű felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A várad-velencei volt Weinberger-éle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyvárad Takarékpénztárnál.

807.

812

A

„Nagyváradai hitelbank részvénytársaság“
működését Kossuth Lajos-utca 10.
sz. a. megkezdte.

Üzletköre :

Betétek kamatozás végetti elfogadása
könyvecskékre és folyó számlára, mely előbbi
után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámítása.

Előlegek értékpapírokra és áru-
készletre.

Jelzálogkölcson nyújtása házakra
és földekre.

Értékpapírok vétele és eladása.

**Szelvények és kisorsolt érték-
papírok** beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u.
3—5-ig.

Az Igazgatóság.

Hazai ipar!

Butor

Modern lakásberendezések, valamint
egyeb butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

but orgyárosoknál,

Nagyvárad, Zöldfa utca elején.

Hirdetés.

A Nagyváradai Hitelbank

takarék- és segélyszövetkezet

működését megkezdte.

Tagok ez évi október 1-ig — mulasz-
tási illeték fizetése nélkül — felvétetnek.

A befizetések hétköznapokon *egész
napon át*, vasárnap és ünnepnapokon
pedig d. e. 9—11 óráig eszközölhetők a
«Nagyváradai Hitelbank r. t.» üzleti helyi-
ségében Kossuth Lajos-utca (Sándor
Samu-ház.)

859.

Az igazgatóság.

A fürdő- és nyaralási idény al-
kalmából a t. közönség figyelmét
felhívjuk

**tűz és betörés mentes
letéti pénztárunkra,**

melyben külön-külön álló és köz-
vetlenül zárható fiókok állanak
előnyös feltételek mellett a bérelni
kívánók rendelkezésére.

Nagyvárad Takarékpénztár,
részvénytársaság.

839

Gazdák figyelmébe!

Tavotta-kenőcs, gépolaj és olive-olaj, restuticio fluid, szerszám
zsír és szerszám lakk, padló-fénymáz.

Mindennemű gazdasági és házi cikkek. Mindennemű ásvány- és gyógyvizek.

Világhírű vásártelki mór só.

Francia és magyar pezsgők; különleges csemege-borokon kívül ajánlom sa-
ját természetes boromat literenként 60 fillér, 50 literen felül 44 fillér.

Naponta friss gyümölcs.

Kugler Gerbeaud összes gyártmányainak egyedüli raktára.

Kádár János,
Bémer-tér.

862

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hirdapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.